

Előfizetési árak:
 helyben, vagy postán küldve:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 — —
 Negyedévre . . . 2 — 50 —
 Egy órára . . . 1 — —
 Egyes szám 4 kr.

lap szellemi részét illető minden köz-
 szemény a szerkesztőségbe (Főtér 1828. sz.)
 bérmentve küldendő.

Előfizetési helyben:
 Főtér 1828. sz. alatti.
 Tolegdi K. Lajos könyvkereskedésében
 és a kincshivatalban. (Főtér 1828. sz.
 alatti.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAI KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:

Négy hasábolj perit sorért 5 kr. Nagyobb
 terjedelmű és többszöri hirdetések alk-
 szorint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg
 díj minden külön bejelntésért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
 újdonság sora 30 kr.

Nyilttári közlemények minden perit sora
 50 krajczár.

Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőség-
 ben és kincshivatalban. Főtér 1828. sz.
 alatti.)

Készítők nem adnak vissza.

A multak iránti kegyelet.

... de a multak iránti kegyelet nem való az aktuális politikába!

Wekerle Sándor miniszterelnök.

Igy olvastam ez igéket Wekerle beszédében. Hogy mi ennek az értelme s mi ennek a tartalma, megkísértem kifejteni, olvasd szives olvasó, Bécsbe vetett bizalommal, Bécsből való félelemmel.

Mi a mult? A nemzet, mint világtörténelmi egység telteinek összege. Mi a multak iránti kegyelet? A multból vont tanulságok és azon eszmék iránti tisztelet, melyek a nemzet kedélyvilágában ugyanazon helyet foglalják el, amelyet az erkölcsi fogalmak az egyes ember kedélyvilágában elfoglalnak. És mi az aktuális politika? A nemzetnek, mint politikai szervezetnek és mint etnográfiai egységnek vezetése, irányítása a nemzeti és állami élet kedvező és kedvezőtlen körülményeinek összeütközései és zavarai között. A nemzetnek mint szervezetnek és mint etnográfiai egységnek vezetése és irányítása pedig nem matematikai kérdés, amely örök és változhatlan, de egyuttal lelketlen és szellemtelen szabályok szerint lenne megoldható. A nemzet élő, érző és gondolkodó emberek sokasága s így maga is élő, érző és gondolkodó etnográfiai egység, amelynek vannak multból öröklött és jelenben szerzett érzelmei, eszméi, gondolatai.

Azért az a működés, mely a nemzeti élet irányítását tűzi ki feladataul, nem hagyhatja figyelmen kívül, a nemzetnek multból öröklött és jelenben szerzett gondolatait, eszméit, érzelmeit, a multból vont tanulságokat, a multak iránti kegyeletet.

A nemzet, amelynek multja nincs, vagy multja más népek által való nyomorgatásnál egyebet nem tartalmaz, nem egységes, nem összetartó, nem szilárd nemzet, legjobb esetben is csak faj. A nemzet, melynek multja nincs, melynek igazi hősei nincsenek, képzel, csinál magának hőseket, hogy legyen mire alapítania erkölcsi eszméit, létét, ethnicumát.

A „DEBRECZEN“ TARCZAJA.

Budurán Vaszalie.

Irta: Bor János

Megint Rogozról kell beszélnem.

Ott a falu kis vizimalmával szemben van egy szalmás ház, az volt a Budurán Vaszalie háza. Ott lakott öreg édes apja, a jámbor Budurán Tódor s felesége, a jószágos öreg asszony, Marinkás Anna. Két fiuval áldá meg a jó isten őket, Vaszalielvel és Gligorral. Vaszalie közép termetű, zömök alkatú, sárgaszemű ember volt, Gligor magas, bogárfekete szemekkel, óriási izmokkal, roppant vállakkal. Egy esztendő különbség volt köztök csak, mégis Vaszalie öcsésénél 8-10 évvel idősebbnek látszék.

Budurán Tódornak a házánál megtalálhattuk összes vagyonát. Csupán egy kis szilvása volt a falu szelén a házi kerten kívül. Ezekben dolgoztatott ő feleségével. Ápolta, hernyóztá, tisztogatta az odvas szilva, körte és almafákat. Ha jött a tél, bemészeltette mind szép fehérre, hogy tavasszal friss, finom kéreg legyen rajtuk.

Ha aztán termés volt, felült az ökor székére. Elvitte a gyümölcsöt s hozott érette buzát, péntz a nagy magyar alföldről. Egy telen ötször-hatszor hazament s mindig megrakodva indult ujabb utjára.

Fiai pedig feljártak a „király-erdőre“ fát vágni. Két-három héten látta őket anyjok, mikor hazajöttek tiszta ruháért. Olyankor elmentek a kocsmába is. Telen így tett az idő. Mindenki szorgalmas embereknek tartotta őket. Volt is egy kevés megtakarított pénzük.

— Ha aztán eljött a tavasz, az öreg Bu-

A jelen korban fellendült s függetlenné lett balkáni népecskéknek első dolguk volt a Szt.-Lázárokat, Mihály vajdákat, Dusein csárokat nemzeti hőskökké emelni, hogy ezek tetteit, jellemét mutathassák követendő példaként fiaiknak.

Nekünk van multunk, amelyet nem szükséges banális frázisokkal ékitenem, van multunk, melynek tanulságai erkölcsi eszmék, nemes érzelmei és szép gondolatokkal teljesekek.

Van multunk és még sincs multunk. Mert ez a mult bármily szép és nemes példakkal legyen telve, bármennyi bizonyítékát tartalmazza a monarchikus eszme és dinastia iránti hűségünk törhetlenségének, még ma is csak túrt, de el nem ismert mult. A mi multunk tanulságait, eszméit és gondolatait még ma is csak hogy épen eltűri a hatalom, s ez a mult ma is úgy tűnik fel a higgadt szemlélő előtt, mintha nem a magyar állam, hanem csak egy fajnak, a magyar fajnak multja volna.

A magyar nemzet oltára még ma sem az állam, hanem csak egy fajé, — mely ha oltára köré gyűl, épen azokat nélkülözi sorában, a kiknek vezérül kellene elől menni. És multunk legszebb s lelkesítőbb korszakait, e korszakok legnagyobb hőseit s e hősök legnemesebb eszméit még ma is úgy tüntetik fel azok, a kiknek kezébe hatalmat adtunk, mint ha azok a felségárulás, a dinasztia elleni hűtlenség közvetlen vagy közvetett forrásai volnának.

És miért? »mert a multak kegyelete nem való az aktuális politikába,« a multak kegyeletét az aktuális politika vezéreinek ki kell zárni szívéből, mert az nem az állam, hanem csak egy faj multja, a mely elég vakmerő volt jogaiért kardot rántani. De mégis, nem lehet ezt oly általánosságban mondani, — nem a multak kegyelete, hanem csak a magyar faj multjának kegyelele van kizárva az aktuális politikából. És ezért szabad a magyar kormány tagjainak Radeczky szobrának leleplezésén megjelenni és ezért

durán ismét a kerthez látott, a fiuk meg elmentek mezei munkára.

Igy folyt az élet Buduránéknál Rogozon, egyhanguan, zaj nélkül, csendesen, mindig egy kerékvágásban. Csakbogy egyszer elérkezett az idő, mikor Gligort, az óriás Gligort beverték a császárhoz katonának. Vaszalie nem kellett a császárnak. Gligort is csak másodsor rántották be, de azért búszke volt rá. Hanem mikor magában elkezdett gondolkodni, szomorú volt am Gligor nagyon. Mert három esztendő nem kiesésig még olyan embernek sem! Aztán meg itt hagyni ezt a kicsiny szalmás házikót, a hol felnévelték, a hol gondosan várták, ha jött a munkából! Hátha nem jöhet vissza többé! Ha ott elvész háboruban, vagy betegségben! Gligor meghányta-vetette a dolgot nagyon. S mikor jól meghányta-vetette, akkor jutott eszébe Anucza, a szépséges, szőke hajú, kék szemű virágszál, Ardeleán Anucza, a rogozi leányok gyönyör, Rogoz gyönyörűsége. Csak úgy véletlenül jutott eszébe. — mert hisz Anucza nem is szolt Gligorhoz soha, felt az óriás oláh legénytől s barátság köztök nem volt. Jó hogy rá gondolt. Eddig nem törődött Anuczával, most megszólaltatta. Ezt a négy-öt hónapot felhasználja arra, hogy a leányt biztosítsa magának. S ha utjába áll valaki, azt majd megtanítja, nem azért hívják őt Budurán Gligornak!

Azután megint csak búszke lett Gligor. Vaszalie nyugodtan érezte magát, hogy öcsését elviszi. A telen megházasodik, elveszi Anuczát s három esztendőig nem lesz gondja öcsésére, ha ugyan elő nem kerül addig valamikor! Vaszalie alkotta magának a fellegvárakat. Csak fellegvárakat, hisz nem tudta ő, hogy az még másképen is lehet. — Talán ha megtudta volna, hogy Gligor az ellenfele, őh de más lett volna a dolog vége!...

kell nekik az aradi és budai honvédelméltől távol maradni.

Most már tudjuk, hogy így van. — Wekerle a maga paradicsomi öszinteségével bevallotta. Most már tudjuk, hogy a magyar nemzet oltárán csak titokban, vagy legfeljebb a zsandárok felsőbb helyéről megengedett elnézése mellett szabad lángot gyújtani. De mikor a magyar állam vezérő politikusainak fényes ábrázata ez oltár elé vetődik, fekete fátyolt kell arra borítani, mert a multak iránti kegyelet nem való az aktuális politikába.

Ha a multak iránti kegyelet frázis volna s nem egy minden tettünket átható magasztos gondolat, ha a multak iránti kegyelet fantasztikus játék volna s nem legerősebb fegyverünk, ha a multak iránti kegyelet luxus volna s nem fenmaradásunknak alapja s legnemesebb céljainknak hatalmas fegyvere, akkor megnyugodnánk a magyar állami legfőbb haruspex e kijelentésben. — De mikor mindez nem így van, kénytelenek vagyunk a mi multunkat tisztelni; multunk iránti kegyeletünket telteink egyik fontos irányítójául venni s bátrak vagyunk multunk termelte eszméink mellett megmaradni s azokat megvédeni!

Az ezredéves kiállítás. Az ezredéves országos kiállítás tárgyában a különböző csoportbizottságok élénk tevékenységet fejtenek ki. A mult het folyamán üléseket tartottak a ruházati, a vas- és fém-, az arany-, ezüst- és apróru ipar csoportbizottságai. A ruházati és textilipari csoport mintegy 5000, a fémipari 2250, a vegyeszeti 900, az arany stb. csoport 720 m² területet kíván. A fémipari csoport a birálatok egyöntetűsége szempontjából annak idején lehetőleg az egész fémipari csoport egyesítését óhajtja. A fémipari csoport az időleges kiállítások sorába az ifjabb iparos-nemzedék buzdítása céljából felvétetni óhajtja a tanoncok és segédek munkáiból rendezendő próbakiállításokat. A látogatási szabályzat tárgyalása közben a XVI-ik csoport melegen ajánlotta a kiállítási iparcarnoknak legalább este 9 óráig, villamos világítás mellett való nyitva tartását. A főcsoportokon kívül ülést tartott még a tört. csoport építészeti bizottsága is. A keresk. csoport előkészítő bizottsága pedig Németh Imre kiáll. igazgató elnöke alatt kijelölte azt a keretet, melyben Magyar-

A korezmában tánczóltak a rogozi leányok. Vasárnap délután minden valamire való legény elment oda. Az az egy szál oláh cigány húzta azokat az egyhangú, melabus nótákat, a mik ott teremnek a király erdő aljában.

Egy fiatal oláh legény is segített neki jámbor pikulán. Vaszalie épen Anuczával járt. Pásztorbotját a sarokba állította. Hol egy mást ölelték s szédítő gyorsasággal fordultak, hol pedig egymástól távolodva, csipőre tett kézzel, jártak a bihari román kopogót. Arczuk fel volt hevülve, szemök tűzben égett s mindenki csak őket nézte. Gligor is.

Anucza és Vaszalie értették egymást. A tánc végeztével hazafelé kászolódtak. De már akkor a nagy bot nem volt sehol. Azért csak elindultak.

Az Ardeleán Anuczák háza előtt megállottak. Sokáig folyt a beszéd, ki tudja miről? Azután elváltak egymástól hosszantartó öleléssel, forró csókkal.

Gligor otthon várta bátyját. Mikor belépett az udvarra, felemelte a bátyja botját s a szegény Vaszalie földre rogyott sulya alatt. Arczán még akkor is látszottak az Anucza csókjainak helyei. A halál szederjei váltak fel azokat.

C s á s z á r katonája ilyenre volt képes.

A könyvek.

— Saphir után. —

Szép, gyönyörű boldog idő volt az, midőn hittem a mesékben, az óriások, a törpékben s a könyvekben. Csak könyv volt hitelesítő pecsétje az igazságnak, a könyvek voltak a szív gerjedelmének tanúi és jogvédői az értelemnek.

ország kül- és belkereskedelmének fejlődése (tabellakon, grafikus és plasztikus térképeken) feltüntetethető lesz s megállapította azokat az alapelveket, melyek szerint e csoport rendezendő leszén.

Fejedelem és miniszterelnök.

Szófia, okt. 7. A Szvobodno Szlovo hevesen megtámadja Sztambulov kormányelnököt, ki a bolgár nepet és az uralkodót egyarant terrorizálja és mindenki előtt azzal dicsekszik, hogy ő megteremtője és fenntartója a fejedelem trónjának. A lap állítása szerint Sztambulov hűvei előtt a következőleg nyilatkozott: »A fejedelem hatalma még nem vert annyira gyökeret az országban, hogy engemet, ki neki koronát adtam, eltaszithasson. Egy szavamba kerül, s az általam alkotott trón összedől.« Kiemeli továbbá, hogy Sztambulov azzal is fenyegetődik, hogy az elbocsátását elrendelő ukaznak ellenjegyzését a fejedelem tenykedésétől megtagadná mert az alkotmányellenes. Mindebből látható — mondja az illető lap — hogy Sztambulov nagyzási hőbortban szenved s hogy veszélyes az ország kormányzását továbbra is kezében hagyni. Lepjen fel a fejedelem érelyesen e zsarnok ellen, meg fogja látni, hogy nepe vele tart s hogy Sztambulov mellett csak zsandárok vannak, azok is csak addig, a míg a hatalom kezében van.

BELFOLD.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt

pentek esti értekezleten Hejly Ignacot jelölte a képviselőháznak alelnökségére és Justh Gyula elnököt megbízta, hogy eről a nemzeti partot értesítse és egyttel eljárásra kérje fel. A Horvath Ádám lemondása következtében megüresedett képviselőházi jegyzői állásra az értekezlet Papp Eleket jelölte ki. A függetlenségi pártok egyesülése alkalmasból legujabban a nagyváradi, a szatmárnémetyi és a nagykatyai párhívek küldte üdvözítő táviratokat. H e t s Ódon fővárosi ügyvédet kültagnak fölvettek. Az elnök bejelentette ezután, hogy Irányi Daniel siremlekkére eddig 9023 frt gyűjt össze s indítványára a siremlekbizottságban megüresedett két helyre Thaly Kálmánt és Bartók Lajost választották meg.

Törvény a népgyűlésekről. A népgyűlésekről szóló törvényjavaslat, melyről a miniszterelnök is legutóbbi beszédében megemlékezett, már teljesen elkészült. Már elő is terjesztették a királynak jóváhagyás végett.

A király levele a papához. A Neue Freie Presse Rómából a következő, keves hitelt érdemlő táviratot kapta: Jól informált vatikani körökben azt beszélik, hogy Ferencz József magyar király levelet irt a pá-

Ah, én nem tudtam akkor, hogy mik a könyvek. Én azt hittem, hogy közvetlen a szívből fakadva a szembe nyomulnak. Oh én nem tudtam akkor semmit. De most tudom, hogy csak a könyvekben erednek; most tudom, hogy a hiena, szakal is könyveket hullat, a szimlelés is, a gonoszág és az irigység s a röge-zme, tudom, hogy a könyv nem más, mint a szemszolgája és az emberek ügyvivője! Va banque, a könyveknek!

Hát ismeri-e látja-e az ember azon könyveket, melyek a megbesztett szív, a beesett mell, az elnyomott érzelme, a sirba vitt remény, a kihalt vágyak, a megcsalt rokonszenv, a megbecstelenítésnek való követel? Ismeri, látja-e az ember azokat, melyek a sötét éjben aztatják a nema titoktartó párnát? A forró, emésztő könyveket, melyeket a szuró fájdalom takar el s a pezsgő susogó habjába hullanak? Ama könyveket, melyeket a büszkeség letiporva nyom a földre? Ama könyveket, a melyek a magányban ezrek és ezrek sápadt arcát redőzik öregg?

Nem, az ember nem látja, nem ismeri e könyveket. Ő csak azokat ismeri, melyeket szenvedély, irgatlanság, siránkozás és a végtet nyílt kárati öntnek az élet vásárján.

És mert az ember az igazi könyveket nem ismeri, a könyvek meg, a melyeket ismer, nem a valódiak, azért: Va banque, a könyveknek!

Itt egy tündöklő szem és tüzes kerék, mely forr, ég, langol. Könyvekké telik és a könyvek, mint gördülő gyönyörök perengnek le a szép arczon. A szép nő sir, nagyon sir. Olyannyira, hogy lehetetlennek látszik a lecsendesülése.

Miért sir? A tisztelt férj zsarnok! Kínozza őt! Mint kínozza őt? Nem akarja azt

pának, a melyben sajnálkozik rajta, hogy a polgári házasság dolgában megegyezésre nem juthattak, de mint alkotmányos király nem szegülhet a népakarat ellen.

A horvát bán Strossmayerról. Zágrábból telegrafálják, hogy ott óriási feltűnést kelt az, hogy a bán szlavóniai utjában Djakovarott Strossmayer püspökkel száll meg. Az erre vonatkozó tárgyalások két hete folytak. Ellenzéki körökben azt állítják, hogy a bánra ezzel a látogatással misszió van bízva.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése okt. 7-én.

A képviselőház szombati ülésének első felét választásokkal töltötték el, a végére pedig három interpelláció volt bejelentve, kevés idő maradt tehát a királyi válaszok tárgyalására s ezt az időt egészen Horváth Gyula vette igénybe. Másfél óráig beszélt, főleg a nemzetiségi mozgalmakról, a melyekért nem a mostani kormányt, hanem azt a kormányzatot okolta, mely 1875. év óta a szabadelvű párt kezében van. A kormányzat szemére vetette, hogy nem adott a királyi szájába oly világos nyilatkozatokat, a minőket Hieronymi tett, hanem e helyett gazdátlan vadakat mondott a világ első gentlemanjével, a magyar királlyal, és ez a legsúlyosabb oldala a királyi válaszoknak, mert melyik gentleman az a melyik be mer nyitni egy terembe és belekialtani: Ti ámitók! Ti szécélgók! Ezeket ja meg nem nevezett ámitókat s szécélgókat számon kell kérni a kormánytól, — mert ezzel a király tekintélyét sértették meg, nem a nemzetét.

Minthogy Horváth azt is mondta, hogy a kisdudomás törvénynek eddig nem látjuk más hatását, mint azt, hogy felzavassa az oláhokat: gróf Csáky Albin miniszter kijelentette, hogy a törvény végrehajtásának előkészületei sok munkával jártak s előbb — kellő számú övéképző intéztek kellett felállítani, — mielőtt az övékéket nagyobb mértékben lehetett volna szaporítani.

A törvényt a román igaztók csak ürügyül használták.

Horváth Gyula személyes kérdés címén válaszolt a miniszternek s ezzel a tárgyalás folytatását a hétfői ülésre halasztották.

Az ülés végén Ivánk és Oszkár és Vályi Árpád a takarmánykivitel tilalom tárgyában intéztek interpellációt a földművelésügyi miniszterhez, Horváth Ádám pedig a nagyváradi ismeretes botrány ügyében interpellálta a belügyminisztert.

Az ülés elején megejtették a választásokat. Alelnökké Perczel Dezsőt, jegyzökké Hentaller Lajost és Papp Eleket választották.

Horváth Ádám interpellációja így hangzott:

Közdudomású dolog, hogy a nyár folya-

a tulzott kívánságát teljesíteni, mely a dívatnak hódol, a szeszélyből származik.

Itt ismét nagy könyvek folynak egy virágzó arcra; a kiapadhatatlan forrásból a tiszta cseppek újra meg újra nyomulnak elő. Mi szerencsétlenség érte a kedvest? Mi fájdalom tolli az érzékeny keblét? Az atyja nem engedti, hogy mulatságra menjen, ahol néhány könnyű táncos körülfogja a szerény erényt! Egy felhevült arcot áztatnak itt a nagy cseppek. Az öröm könnyei azok, — mert barátját — kikoszorúzták.

Emitt egy komoly férfi sir, és tes ember már — fogait csikorgatja, Mi végzetlenség eset ütött rajta oly bánatot? Barátja azt a hivatalt vivé el, a melyre ő pályázott.

Itt egy diva könyezik — egész patak folyik az újságlapra, melyet kezében tart. A kéj könnyei, e lapban áll: „Ő felülmulta önmagát” — a legmagasabb fokra lépett — a muza papnöve.

Ismét könyveket hullat, ismét egész patak folyik az újságlapra. A kimondhatatlan fájdalom könnyűt. Az újság mondja, hogy a „pálmát elnyerte” egyik tarsnője.

Itt a legelegansabb ifjú legkedvesebb nyakkendőjének óriási csokrára ömlenek a legsőbb könyek. Mily fájdalom duja keblét? A bál királynő másik ifjut más nyakkendővel más csokorral tüntetett ki.

Egy szürkés hajú görnyedt alak megy itt s régen folyt köny nyomul elő szénéből. Ez agg főt mi bántotta? A tanczosnő, ki oly kecses fordulattal elragadta őt, ajtót mutatott neki: Va banpue, a könyeknek!

Nincs oly kicsinyes, nevelésesen csekély, oly balga, szinlett méltatlan dolog, a mely miatt minden időben, minden ember mindenféle könyveket ne hullatott volna.

Semmivel sem éltek vissza oly galádul, mint épp a könyvekkel! Oly gyorsan készek a csalfaságnál, gonoszszágnál hamis tanuként szerepegni.

Szinlett könyvek árjában merül el a hatalmas sziv, szinlett könyek lágyítják el a nagy közönséget, szinlett könyek lágyítják el a kökemény szívet és döntik meg a vas erényt, szinlett könyek bocsánatot, bekét nyerne, szinlett könyekkel lemondást és felaidozást hazudnak, szinlett könyek elássák a hűséget és

mán Nagyvárad városára ugyancsak ránehézted a balsors, a mennyiben egymást érték ott oly események, melyek alkalmasak voltak nemcsak arra, hogy Nagyvárad és Bihar megye közönségét felzaklassák, nyugalmában megbáborítsák, hanem elég jelentősek voltak arra is, hogy az egész ország és közvélemény figyelmét Nagyvárad felé fordítsák.

Nem szólok a nemzetiségi dolgokról, a melyek ott történtek; nem szólok arról az esetről sem, a melyet Tisza István képviselő ur megjelenése időzött elő Nagyváradon, a mely azután a nagyváradi „Szabadság” című lap egész szerkesztőségének elcsapásával végződött.

Mindezekről nem szólok azért, mert hiszen éppen ezen alkalommal tárgyaljuk a nemzetiségi kérdést és bizony felteszem Tisza István képviselőúrnak, hogy a maga álláspontját ezen kérdéssel szemben itt e hazában is ki fogja jelenteni és körvonalozni: alkalmat és módot nyújt nekünk arra, hogy azon állításokkal foglalkozzunk itt a parlamentben. Hanem szólok egy más szomorú esetről, arról nevezetesen, hogy két biharmegyei tisztviselő, egy hírlapíró a nagyváradi színház udvarán megtámadott és labairól levert. Ezen esetre vonatkozólag többféle tudósítás van kezem között:

De azt hiszem, hogy leghelyesebben cselekszem akkor, midőn ezen esetre nevezve alkalommal legilletékesebbnek ismerem el a két megyei tisztviselőnek előadását annyival is inkább, mert az ő előadásuk is teljesen indokolja és jogosá teszi az én felszólalásomat és interpellációm.

Ez a két biharmegyei tisztviselő, nevezetesen Beöthy Pál megyei aljegyző és tisztelbeli főjegyző és Bakács Béla központi szolgabíró urak az eset napján irtak egy nyilatkozatot, a melyet azután másnap, augusztus hó 24-én kiadtak, a melyben az esetet elmondják.

Szólok itt felolvassa a nyilatkozatot, melyet annak idején lapunk is közölt. Azután így folytatja beszédét:

Bizony az, hogy ezen két biharmegyei tisztviselő olyan cselekményt követtek el, a melytől mindenestre a büntető bíróságnak kell megbírálni s felette ítéletet hozni, de ez csak arra a sértésre vonatkozik, a melytől a polgár ellen elkövetett két polgár. Azonban a sértők nemcsak egyszerű polgárok, hanem egyszersmind köztisztviselők is és pedig előkelő tisztviselők és éppen erre alapot interpellációm az ezért vagyok bátor ezen esetre a t. belügyminiszter ur figyelmét felhívni.

Az 1886. évi XXIII. t. c. 1. §-a világosan azt mondja, hogy a törvényhatósági tisztviselő ellen fegyelmi eljárásnak van helye, — hogyha botrányt okozó kihágást követ el. En az bizem, hogy ez az eset, a melytől a két tisztviselő ur beismer, mindenesetre közbotrányt okozott, legalább arról tanuskodik nemcsak a nagyváradi közvélemény, hanem az egész ország közvéleménye

szerelmet, szinlett könyek nyerne szívet és javakat. El tölem, ti kenyérfutói, lakói az ember szívevényeknek és rejtekhelyeknek! El tölem, ti álarokos bohócok az élet vig s szomorú játéka! El tölem, ti üveggyöngyei és tarka golyócskái az emberi érteket diszműarucsarnokának; nem, nem csaltok meg, én ismerlek titeket és ha látalak, kiáltom: Va banpue, a könyeknek!

A budapesti hóhér mint történelmi alak. Századunk közeleg a vége felé, néhány röpke év, és belépünk a huszadik századba. Jelen századunk nem panaszkodhatott, hogy a hazának nem adott sok jeles szülöttet, de a krónikások és történetírók mégis megfélekedtek egy kimagasló történelmi alakról. Sokáig nem tudták, hogy mily kiváló egyéniség él itt közelünkben, az ország szívében Budapesten. Végre Székely Aladár fővárosi könyvkereskedő és rémregények első gyárának igazgatója elhatározta, hogy e történelmi alakot, a magyar közönségnek bemutatja. E kiváló személyiség senki más, mint Kozarek Ferencz m. k. hóhér; megénekelte: dr. Sugár Győző, ki már több férczművel gazdagította a mi jó népünket. Azonban nehogy valaki azt higgye, — hogy Kozarek Ferencz, m. kir. hóhér életéből van írva e rémferczelmény, mert ő szegény, azt a sok szörnyű kivégzést, nem követte el. A „Pesti hóhér” című rémferczelmény s zörrelőszóval fordította a Berlini Scharfrichter című regénynek, mely német nyelven 140 füzetben jelent meg, sőt a képek, az érzés és aláírás is ugyanazok, ami a berlini hóhérről írt regényé. E hallatán felületése a magyar olvasóközönségnek bizonyára méltó megbotránkozást fog szülni mindennél. Székely könyvkereskedő ügynökei és bolonditák e rossz fordítású és gyatrán magyarrá ágyúrt regénnyel a jó magyar népet. Óva intünk mindenkit, hogy a „Pesti hóhér” című regénynek ne üjenek fel, mert ez nem Kozarek budapesti hóhérről szól, hanem Krantz Gyula berlini hóhérről, s minden ügynöknek, ki ezzel a rongy férczelménnyel toladódik hozzájuk, mutassanak ajtót.

és az egész ottani és fővárosi sajtó is. — En nagyon szomorúnak talánám azt, hogyha éppen ezen alkalommal, a midőn a nagyváradiak ezen esetnek oly szomorú kifolyását látták, szegény Kálmán József agyonlövésével, a mikor ez eset miatt is egészen fel van háborodva a nagyváradi és biharmegyei közvélemény, ha éppen akkor az a közönség is, a mely közvetlenül van érdekelve, de az egész ország is azt látja, hogy Magyarországon köztisztviselő minden büntetés nélkül vihet véghez közbotrányt okozó kihágást a nélkül, hogy a törvény szigorával sújtatnak. Bihar megyében és Nagyváradon, mint információim szerint az általános a meggyőződés: vagy óim szólnak általános a meggyőződés: vagy inkább a hiedelem, hogy mitűn a fegyelmi eljárás mindaddig, daczára a törvénynek, meg nem indított, ez az ügy el fog aludni, vagy ha magától nem alszik, elfogják altatni. — Bedig világos, t. képviselőház, hogy ha már egyszer ilyen cselekményt elkövettek, akkor tekintet nélkül minden n-lek körülményre, azok a tisztviselők kell, hogy a törvény teljes súlyát érezzék.

Kell éreznök kivált azért, mert éppen ők volnának hivatalos első sorban a törvényes rendet fenntartani; épen azért kell ellenük a fegyelmi eljárást megindítani, mert ők, a kik alkalmazni volnának hivatala a törvényt, — éppen ők szegik azt meg s tesznek rendelkezési ellen.

Nagyon kérem a t. belügyminiszter urat, méltassa becses figyelmére ezt az ügyet, annyival is inkább teszem ezt, mert augusztus 22-én, midőn ez az eset történt, a nagyváradi lapok szerkesztőségei táviratilag is értesítették ezen eseményről a belügyminiszter urat s ő ezen dologban nem intézkedett, vagy legalább úgy nem, hogy ez által a nyilvánosság megnyugtatta volna.

Ezek előrebocsátása után vagyok bátor interpellációm felolvasni, mely következőleg hangzik: (Olvasa)

Interpelláció a belügyminiszter urhoz. 1. Van-e tudomása a t. miniszter urnak arról, hogy 1893. augusztus hó 22-én Nagyváradon, a színház udvarán Beöthy Pál biharmegyei aljegyző, t. főjegyző és Bakács Béla központi segédszolgabíró Ujlaki Antal hírlapíró ellen tetleges bántalmazást követtek el, a mely eltekintve a büntetőörvénybe ütköző voltától, közbotrányt okozott?

2. Van-e tudomása a t. belügyminiszter urnak arról, hogy nevezett tisztviselő ellen, daczára az 1886. évi XXIII. t. c. 1. §-a b) pontjának, mindaddig fegyelmi eljárást nem indítottak?

3. Ha mindezekről nincs tudomása, — hajlandó-e ez esetről azonnal értesülést szerezni?

4. Mi az oka annak, hogy eddig fegyelmi eljárás nem rendeltetett el?

5. Hajlandó-e a t. belügyminiszter ur az 1886. évi XXIII. t. c. 2. §-a alapján nevezett tisztviselő ellen a fegyelmi eljárást tüstént elrendelni s ez által a nagyváradi és biharmegyei közönség f. háborodását és nyugtalanságát legalább részben megszüntetni?

En ö k: Az interpelláció ki fog adatni a belügyminiszter urnak.

KÜLFÖLD.

A braziliai forradalom. New-York október 6. A New-York Herald szerint Rio de Janeiro bombázása tegnap egész nap tartott. A város gránátokkal töltődött. A szárazföldi tüzérség viszonzta a tüzelet. A városban nagy a rémület. Az üzletek teljesen pangoznak. Peixoto katonái gyilkolnak és rabolnak. Különböző fegyvernemű katonaság vonul keresztül a városban és ujonczokat toboroz Peixoto hadserege számára. Más csapatok előkelő polgárokat tamadnak meg, kik Mello tengernagy hívei. Az angol követ felszólította az angol honpolgárokat, hogy utazzanak el Rio de Janeiroból, mivel a hajóraj folytatja a bombázást. Az érkező és induló postaküldeményeket Peixoto rendelkezései megvizsgálják. Rio Grandeben és Porto Alegreben döntő ütközetek vannak. — Mentevideo, okt. 7. Mello tengernagy felszólította Peixoto elnököt, hogy 48 óra lefolyása alatt hagyja el Rio de Janeirot, mert különben újra megkezdí a bombázást. A diplomáciai kar, hly szerint, hozzájárul Peixoto távozásához, mert ez a háború befejezését előmozdítaná. Peixoto azonban nem akar távozni és előkészületeket tesz, hogy a háborút meg nagyobb energiával folytassa.

Vilmos császár hadseregünkről. Vilmos császár a New-York Herald parisi kiadása szerint éiragadtatva beszelt bizalmas katonai körökben az osztrák-magyar hadseregéről. A közegebbi hadgyakorlatoknál sebbet, tökéletesebbet soha nem látott meg gyakorlóterén.

Elfogott ifju cseh. Praga, okt. 6. Ma reggel az ifju-csehek radikális pártjának vezérével, Raschin dr.-nal hazkutatót tartottak. Egy „Neodivist” ez. ifju-cseh zuglapan megjelent cikket kéziratait keresték, de nem találtak meg, Raschin dr.-t azonban mindennek daczára letartóztatták, mert azzal gyanúsítják, hogy a Dhodera-vendégöltüntésekben részt vett. Ugyanő volt az, aki a Sophia-szigeten tartott baktent gyavaságát vadolta az ifju-cseh képviselőket, mert ezek immunitásuk daczára megfutamodtak a rendőrség elől.

A négyes szövetség. Brüsszel, okt. 6. Az Independencia Belge levelezője jelenti Krisztiánból, hogy Oszkár király vegleg kötelezte magát, hogy csatlakozik a hármas szövetséghez. A svéd diplomata ki hiába tesznek kísérletet e hir megczafolására, mert az való. Vilmos császár nem pusztá időtöltésből utazott Svédországba, mert utjának nagy politikai jelentősége volt.

vetséghez. A svéd diplomata ki hiába tesznek kísérletet e hir megczafolására, mert az való. Vilmos császár nem pusztá időtöltésből utazott Svédországba, mert utjának nagy politikai jelentősége volt.

Határidő-naptár.

Találkozó szerdán és szombaton a Gönczy-egyesület Otthonában.

Sótahangverseny a Margit-fürdőben minden vasárnap d u.

Okt. 14. Nagy Gyula próbahája a „Korona” vendéglőben.

Okt. 14. Az orvos-gyógyászati-egylet havi ülése

Okt. 18. Városi bizottsági tagok választása

Nov. 1. Egyházközségi közgyűlés kezdete

Ujdonságok.

* József főherceg ünnepe. Néhány hónap választ el attól a negyedszázados évfordulótól, hogy az egész nemzet igaz lelkesedése közepette ő felsége József nádor fiát, a legmagyarabb főherceget, a honvédség főparancsnokává kinevezte. Ez év december 5-én lesz huszonöt éve annak, hogy a képviselőházban, s december 6-án huszonöt éve annak, hogy a főrendiházban a honvédségről szóló 1868. XLI. törvényczikk kihirdetett, s e törvény azonnal hatályba lépett, annak 28-ik paragrafusa alapján történt meg a kinevezés. Hogy milyen érdemei vannak József főhercegre, az a főparancsnoki tisztségben, azt az imént hangsúlyozta a magyar király dicséret levele, de tudatában áll az az egész magyar közvéleménynek, mely a magyar honvédségre, a mi fiaink derek csapatára, magas színvonalra fejlesztett nemzeti haderőnkre, büszkén tekint. Meg vagyunk győződve arról, hogy a nemzeti közérület ezt a napot fenyves, országos ünnepé fogja tenni s az ország törvényhatóságai vetelkedni fognak abban, hogy minél ünnepesebb kifejezést adjanak az örömeik, a haláluk, melyet a honvédség fejlesztésének uttorja, a királyi haznak a magyar nemzet szívéhez szőtt tagja iránt mindnyaján táplálnak. S ha az ünnepést az egész nemzet lelkesedése sugallja: megvayunk róla győződve, hogy Debreczen város és Hajduvármegye törvényhatóságai is az elsőkközött fognak járni, akit a nemzet őszinte ünnepében résztvesznek, s spontán ünnepelés, a minőt ez ünnep fenséges hőse s a magyar honvédség megerdémelnek és a minőt hazafias kötelességeink párancsol.

* Révész Balint hátrahagyott munkáiból, melyeket Csiky Lajos főiskolai hittanár rendez nagy gondnal sajtó alá, megjelent a V-ik kötet, mely ünnepi, evszaki és alkalmai egyházi beszédeket tartalmaz s valamennyi beszédet a Révész Balint fenkőlt szellemé lenni át. A nagy becsű, vaskos kötet ára 2 frt 25 kr. E mű önmagát dicséri; ajánlásra tehát nem szorul.

* A lengyelcsidő. Szombaton este dráma premier volt a színházban. Ercsmann és Chatrian társszerzők „A lengyelcsidő” című drámája került ugyanis ez alkalommal színpadra. A darabról mely kevés értékű, nagyon kevés mondani valók van. A dráma azonban kevés mondani valók van. A dráma tendenciája a lelkiismeret feltámadásának furdalásának megérzékítése. Mathis szerepe Sándor Emil képe volt letéve s ott nagyon jó kézen volt. Játékának köszönhető, hogy a darab legalább közepes tetszést aratott. — Különösen az Alom jelenetben ért el fenyves sikert. A testi-lelki megtöréseket egyszerűbben, — de egyszersmind hatalmasabban ki sem lehet fejezni, — mint tőle láttuk, midőn delejes almban végig csinálja képzelt aidozatával a gyilkolási jelenetet. Sándor Emiben igen jó drámai erőt bir szintársulatunk. A kisebb szerepekben jók voltak: Csiki László, Péchy Kaiman, Lubrinz Julia. Bogdy Ilonka kedvesen játszott. Közönség igen szép számmal, az előadás összevágó volt. — Tegnap a „Kisváros” a „Gerő” Károly népszimfőnek nevezett vigátéka került színpadra sőt közönség jelenetében. A darabról és a szereplőkről a premier után elmondunk véleményünket. — Spitzler Regi, Almasi életkepe kerül színpadra bemutatón.

(Sz. Z.)

* Hatszáznyolcvanként hajléktalan naponként. A budapesti hajléktalanok menhelyének egyesülete érdekes adatokat közöl, valob n áldásos működéséről. Szeptember hónapban, tehát még oly időben, a mikor fagy, köd és hó még nem fokoza a sorsüldözte emberek nyomorát, összesen huszennyolcszázötvenöt hajléktalannak adott szállást. A hajléktalanok legnagyobb része — tízennyolcszázötvenöt között — férfi; nő volt ezerhatszázötvennyolc. Egy napra esik tehát hatszáznyolcvanként hajléktalan, oly szám, a mely újult szomorúsáa bizonyítja, hogy nemcsak a legsötétebb Afrikából lehet borzalmas dolgokat ebeszteni. Budapest a benne élő hajléktalanok számával főbbök kerekedik a nyugati nagy városoknak.

* Katonatisztek egy hazafias egyesületben. Az erdélyrészi Kárpát-egyesület, mely fontos kulturális missziót teljesít, folyamodott a m. kir. honvédelemügyi miniszterhez, hogy engedélyezze a honvédségnek az egyesületbe való beletépést, mivel engedély hián több helyről visszaküldötték az iv-eket. A honvédelemügyi miniszter kedvezően intézte el

a hazafias egyesület kezdetét az irant, valamint a csendősgaztjai, a szolgálati zott előleges engy Kárpát-egyesületbe megkereste a közönséges hadsereg hasonló intézkedését, máris meg van a j megesen lépnek a részben ezenkívül tek beleérték tagok való buzgalmat teje ezredes.

* A szinügy. baton d. u. 4 órakor ság igen érdekes ü teremben az ülése S o m l o n e V a t volt, kit mint a du zódott tagot jelentő most megütözesse ban, hogy a népszá házhoz szerződött, hogy Somlóne a s vában aláírta, azot M.-Sziget nyári állé reczenben játszik igazgatónál 300 frt nélkü elküldött. Tiszay, hogy De jón, mert ő városi barhova elmegy, a Tiszay igazgató m lőnet a szerződés nem akar p r i m minden törekvése lőne magatartásán a nélkül, hogy a törvényesen felbo zottság az igazgá s azt a hatalozat nyés úgyben mag jart el, az ez jegye tett. Tiszay ezuta teljeszen nélkülöz Hosszabb eszmé tarozta, hogy Tisz kap, hogy esetleg jek, illetőleg jogt lentést tegyen. K celszerű indítva zottság mondja k fővárosi színházán van, nyilt jelen barha kiap-solják a tapsra, hogy ne jék az alkalom tapsolásra, mely dályozza. E szál köpplék, énekszám pedig a nagy k nem lehet, a neszek számára Ugyanakkor tud emelné kéri, hogy szorult stb. bejel gyelő engedelm előadás közben a talatok bizonyít szás helyzetet k kerelmét terjeszt tettek meg neki hánál elárulást gen hirdéseket városban is szot zottság részletek igazgatót s mátr ülem felett. App ülés 7 óra felé

* A város. Borcsa és Tere től 40 frtot ell rajta csiptek, de nálunk. — Ugya Mária szoboszló tavajlást akart. hart Rudolf deb sebes hajtasban mester inast. — lopott Stern Iz ban a bundát u nélkü elszállta lett elduga rátegnap delután k közbe lépett. 7 és Andras pedig tében a közköri nagyrésze naps

* A debreczés egylet. d. u. 5 órakor tart, melyre a lettel megvívato g y a i : 1. Előnépztár állásról, sag felhívása. 2. a kolera-járvány tőber 7. Dr. V a

* Eljegyzés. szerész eljegyez kir. törzspörkölszikát.

* Érdekl. tegnap este a d. u. 5 órakor rendezte székelyegysége Szé p Juliska

...diplomáták hiába lesznek ki...

Határ-idő-naptár.

Tanákosk szombat és szombaton a Gőnczy...

Ujdonságok.

József főherceg ünnepe. Ne...

Revesz Balint hátrahagyott...

A lengyelzsidó. Szombaton este...

Hatszaznyolcvanként hajlék...

Katonatiszték egy hazafiás...

a hazafiás egyesület kérését, a mennyiben...

A szinügyi bizottság ülése. Szombaton...

Körlevél a debreczeni nőipariskola...

Debreczeni színház. Kedden, okt. 10-én...

A vásár történetéből. Mohácsi Borcsa...

A debreczeni orvos-gyógyszer...

Eljegyzés. Ferenczy Árpád gyógyszerész...

Érdekes szüreti mulatság volt...

ros leánya nyerte el. — A férfi szépség...

Próba-bál. Nagy Gyula, előnyösen...

Humoros miniszterelnök. A spanyol...

Körlevél a debreczeni nőipariskola...

Debreczeni színház. Kedden, okt. 10-én...

A vásár történetéből. Mohácsi Borcsa...

A debreczeni orvos-gyógyszer...

Eljegyzés. Ferenczy Árpád gyógyszerész...

Érdekes szüreti mulatság volt...

Közgazdaság. Magyar folyóhajózás. A kereske...

azon kötelessé, alól, hogy azt az oleo...

Részemről komolyan kezembe vettem...

Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1...

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Kedden, okt. 10-én és szerdán, ok. 11-én:

'KIRÁLY-SZÖKTETÉS'

Opererette 3 felvonásban. Zenéjét szerzette:

Oroszlánszív Richard, Stoll Karoly...

Kanczellaria Hevessi Gabor...

Főszereplő: Szinay Gyula.

Eladó bor.

Kitűnő 1885. és 1889. évi diószegi bor...

55 és 35 frtjával eladó.

Értekezhetni iránta helyben, K.-Csapó-utczán, 383. sz. a.

JUTÁNYOS szabott áron

SZABÓ LAJOS FIAI

CZÉGNÉL: divatos női ruhaszövetek

Franczia flanel legujabb flanel

BLUZOK színes és fekete selymek

MOSÓ VELEZEK TELIHIMALAY KENDŐK

ALSÓ INGEK UJJASOK és NADRÁGOK

BRASSÓI és GÁCSI posztokban

KASZANYITZKY ENDRE

előbb Kulinka István K. Debreczen, főpiacz 1900.

üveg, porcellán, lámpa, berndorfi alpacca, chinaezüst evőeszközök

NAGY RAKTÁRÁT. Üveg, ivó és liqueur készletek,

ASZTALI- és FÜGGŐLÁMPÁK

nap, meteor és villámegőkörrel, gyári árak és pontos kiszolgálás mellett.

»A gyermek jó ruházata Kezdeté a jó nevelésnek!

Felhívás a Debreczenben és környékén lakó édes anyákhoz!

Minden anya, ki gondol arra, hogy gyermeke csinosan öltözködjék...

NEUMANN M. BÉCSI CZÉG

férfi, fiu és gyermek ruháktárában

szemben a m. kir. főpostával.

NEUMANN M. férfi, fiu és gyermekruha gyári raktára.

